

Visszatekintés a kalászos növényfajok betegségeinek 2016. évi fellépésére

Hertelendy Péter

Agrofil SZMI, Püski

Poós Bernát Növényvédelmi szakmérnök

Budakalász

2015. ősz, vetés után

A kalászos gabonák közül az őszi árpát az utóbbi évekhez képest ki-magaslóan nagy területen (több mint 200 ezer hektáron) vetették el, javarészt a 2015. szeptember végi csapadékok előtt. A hosszú ősz folyamán a vírusvektor levéltetvek és kabócák számára bőven volt idő a vírusátvitelre, így egy enyhe – közepes mértékű virózisz alkult ki több állományban. A vírusos fertőzések mellett, a dús állományoknak és a kedvező időjárásnak tulajdoníthatóan közepes erősségű **barna levélfoltosság** (*Bipolaris sorokiniana*) és enyhe mértékű **hálózatos levélfoltosság** (*Drechslera teres*) fertőzés is jelen volt az árpa telelése kezdetén.

A csapadékos október miatt a búzák java részét az optimálisnál később, sokfelé novemberben vetették el a sokéves országos átlagnak megfelelő nagyságú területen, többségük az elvárhatónál kisebb fejlettséggel ment a télbe. Az árvakeleéseken meglehetősen nagy mennyiségben volt jelen a **sárgarozsda** (*Puccinia striiformis* var. *striiformis*), de az átfertőzést akadályozta a hűvös, csapadékos időjárás.

Levélfoltosságok

A 2016. év kora tavaszán a tél végi, súlyos mértékű belvív mellett az őszi búza, durumbúza, valamint őszi tritikále állományokban helyenként igen erős **szeptóriás levélfoltosság** (*Septoria tritici*) fertőzöttséget lehetett tapasztalni. A betegség egészen április 2. dekádjáig, a száraz, meleg, szeles periódusig számottevő mértékben volt jelen a búzában. Az állományok fejlődését nem követte a betegség terjedése. A felsőbb levélemeleteken csak május végén,

június elején lehetett találni kisebb mértékű fertőzést, ami országosan nem volt jellemző.

Az őszi árpa esetében a 2016. év egyik fő problémája a fogékony fajtákon már április közepén védekezési vészhelyzetig súlyosbodó **lisztharmat** (*Blumeria graminis* f.

sp. hordei) fertőzés volt (1. kép). A kórokozó a vegetáció további fázisaiban is nagy populációt tartott fenn az árpa lombozatán, így sok esetben egy fungicides állományvédelem nem volt elegendő a visszaszorítására. Az őszi búza lisztharmata (*Blumeria graminis* f.sp. *tritici*)

1. kép Az árpalisztharmat és az árpa hálózatos levélfoltosság tünete

2. kép A sárgarozsda atipikus tünete tritikálén

3. kép Súlyos vöröszrozsda-fertőzés

nem ilyen látványosan, de országosan szinte mindenütt jelen volt a búza- és durumállományokban.

Az árpa másik, fontos betegsége, a hálózatos levélfoltosság is számottevő méretű populációval volt jelen az árpaállományok levéletén (1. kép), de védekezési vészhelyzetet néhány elszigetelt esetet leszámítva önmagában nem okozott. Az árpalisztharmat és a hálózatos levélfoltosság a tavasziárpa-állományokban is fellelhető volt a tenyészedőszak folyamán, de a fungicid védekezés e kultúra esetében sem volt szükséges.

5. kép A fuzáriumfertőzésnek kedvező körülmények májusban, júniusban szinte minden reggel tapasztalhatóak voltak

Rozsdagombák

A 2016. év sem telt el sárgarozsda-fertőzés nélkül. A kórokozó sikeres áttelelését azonban nem követte drasztikus, járványszerű terjedés. Elsőként – meglepő módon – a tritikále-állományokban lehetett tapasztalni atipikus, foltszerű, egy-egy levélre korlátozódó tünetet (2. kép). A terjedés erőteljes felgyorsulása és a tipikus, hosszanti sorokba rendeződött pusztulák megjelenése május közepén kezdődött, ekkor már az őszebúza- és durumbúza-állományokban is. A kórokozó gyakorlatilag az ország teljes területén megjelent, de a későbbiekben a 2014. évhez hasonló, járványszerű terjedés elmaradt. A tritikále-állományok erőteljesebb fertőződése ráirányítja a figyelmet a „meg nem betegedő” növényfaj tavaszi állományszemléire és szükség esetén a fungicid védelem szükségességére!

Az őszi búza korábbi években nagyobb károkat okozó másik rozsdabetegsége, a **levélrozsa** (*Puccinia recondita*) 2016-ban is meglehetősen későn, június elején jelent meg. Bár gyorsan terjedt, az érés előrehaladtával számottevő károsításra már csak a kései érésű fajtákon volt képes (3. kép).

Említést érdemel az árpa **törpe-rozsda** (*Puccinia hordei*) nyugat-dunántúli, súlyosabb fellépése is.

Fuzáriózis

Az őszebúza-, durumbúza- és triti-

4. kép A kalászfuzáriózis tünete

kále-állományok 2016. évi védelme sarkalatos pontjának a **fuzáriózis** (*Fusarium* spp.) bizonyult (4., 5. kép). A csapadékos, párás május és június miatt tartós és erőteljes fenyegetettség a **kalászkodás kezdetétől** egészen a tejes érésig folyamatosan fennállt. **Az elhúzódo érés miatt sok esetben többszöri állományvédelemre (kalászvédelemre!) volt (lett volna?) szükség.**

A 2015/2016. évre visszatekintve elmondható, hogy „jó kórtanos év” volt, a gondos termelők éberségét folyamatosan fenntartották a különböző levélfoltosságok, rozsdagombák és főleg a fuzáriózis. Cikkünkkel igyekeztünk a leglényegesebb tanulságokra ráirányítani a figyelmet. Legfontosabb, hogy a folyamatos állományszemle tapasztalatai segítenek megalapozni a védekezéssel (annak szükségességével) kapcsolatos döntéseket.

Fotó: Hertelendy Péter felvételei

